Modern Türklük Araştırmaları Dergisi
Cilt 1, Sayı 1 (Kasım 2004)
Mak. #5, ss. 55-63
Telif Hakkı©Ankara Üniversitesi
Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

Mağrupi'nin Şiirlerinde Metonimi

Melek Erdem

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

ÖZET

Mağrupi, önemli Türkmen şairlerden birisidir. Şiirlerinde metonimik unsurların geniş ölçüde kullanıldığı görülür. Metonimi 'bir kavramın ilgili veya bağlantılı olduğu başka bir kavram vasıtasıyla anlatılması' şeklinde tanımlanabilir. Metonimi sinekdokayı da içine almaktadır. Sinekdokanın da kendi içinde meronimik ilgiler yer alabilmektedir. Bu açılardan Mağrupi'nin şiirlerinde özellikle 'insan' ve 'zaman' kavramları ile ilgili metonimler çoktur. Bu metonimilerin çoğu parça-bütün ilişkisine dayanır. *İş, akıl huş* sözleri de doğrudan insanı tanımlayarak, bileşen-gerekli parça ilgisi içerisinde metonimik kullanılmışlardır. *Gün, ay, pasıl, sağat* gibi sözler de uzun veya kısa bir zamanın göstergesi hükmünde, üye-topluluk ilişkisi göstere bir meronimi içinde parça-bütün ilişkisi sergilemektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Mağrupi, metonimi, sinekdoka, meronimi

ABSTRACT

Maghrupi is the famous Turkmen poet. It is seen that the metonymic elements are used widely in his poems. Metonimi can be defined as the concept is instructed by means of the other concept which is connected with its. Metonymy contains of synecdoche also. Meronimic relations can place also in synecdoche. According to these aspects it is noticed that metonymies especially which are about 'human' and 'time' concepts in Maghrupi's poems. Maghrupi's poems have got a lot of metonymies concerning about 'time' concept. The most of these metonymies were based on part-whole relations. Also *iş, akıl huş* words are used to metonymic describing directly human. Some words like *gün, ay, pasıl, sağat* exception part-whole relations in meronymy which signed member-community relations, as a sign of long time or short time.

KEY WORDS

Maghrupi, metonymy, sinekdoche, meronymy

Mağrupi XVIII. yy. Türkmen şiirinin önemli temsilcilerindendir. Asıl adı Gurbanalı olan şair Türkmenlerin Mağrıp tayfasına mensup olmasından kaynaklanan bir durum ile de daha çok Mağrupi mahlasıyla tanınmaktadır. Türkmen klâsik edebiyatında *Seypelmelek-Medhalcemal, Dövletyar, Yusup Ahmet, Alı Beg-Balı Beğ* destanlarının da yazarı olarak zikr edilir. Elliye yakın şiiri bilinmektedir (Atayev 1988: 233). Şiirlerinde, eleştirel ve nasihat verici yön olmakla birlikte ağırlıklı olarak vatanseverlik, kahramanlık, yiğitlik duyguları ön plandadır. Çağdaşı Mağtımgulı gibi Mağrupi'nin de şiirlerinde metoniminin geniş ölçüde kullanıldığı, çarpıcı metonimi örneklerinin bolca görüldüğü dikkati çeker.

Metonimi, "bir kavramın ilgili veya bağlantılı olduğu başka bir kavram vasıtasıyla anlatılması" şeklinde tanımlanabilir. Metonimi konusu üzerinde, eski retorik incelemelerinden beri durulmuştur (Erdem 2003: 262-279). Bir kavramın, zihnî bir benzetme yoluyla, başka bir kavram üzerine şemalanması veya âdeta haritasının çıkarılması durumu olan metafor ile metonimi açısından pragmatik gerçekten önem kazanmakta ve gerçek dünya şartlarına uygunluk oranı metafor ve metoniminin ayrılmasında önemli bir etken olmaktadır. Metoniminin de metafor gibi çok anlamlılığın meydana gelmesine yol açtığı bir gerçektir. Metonimi, söz varlığını geliştiren, genişleten bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Edebiyat biliminde *mecaz-ı mürsel* veya *mürsel mecaz* adı verilen söz sanatı, metonimiyi ve sinekdokayı da içine alan, onlarla aynı nitelikleri taşıyan bir anlam olayıdır.

Metonimi içinde ele alınan diğer bir anlam olayı, retorik incelemelerinde sinekdoka (synecdoche) (Yun. sünekdokhe) adı verilen bir aktarma türüdür. Bu anlam olayı, eskiden beri mantık açısından "bütün yerine parçanın anılması" (Lat. pars pro toto) ve "parça yerine bütünün anılması" (Lat. totum pro parte) formülü ile özetlenen parça bütün ilişkisidir (Aksan 1978: 131-144). Aslında metoniminin birçok örneği parça-bütün ilişkisine dayanmaktadır.

Nepesov, sözlerin sadece metaforlaşma vasıtasıyla değil, fonksiyona göre metonimi ve sinekdoka vasıtasıyla da aktarılmakta olduğunu belirtmiştir. Ona göre, metonimi, sözlerin hem iç hem de dış ilişkileri, bağlantıları esasında aktarılmasından meydana gelmekte, sinekdoka ise sözlerin miktar ilişkisi esasında aktarımı ile ortaya çıkmaktadır (Nepesov 1983: 22).

Taylor'a göre, metonimi hadisesinde boşlukta yer alan şemaların boşlukta yer almayan nüfuz alanları üzerine uygulanması söz konusudur. Bu yönde ise zaten metaforun alanına geçilmiş olur (Taylor 1995: 130). Goatly de bazı metaforların metonimik temelleri olduğunu belirtmiştir. Ona göre metonimi, inşa edilmiş metaforik bir yapı üzerine bulgular sağlar (Goatly 1997: 57). Lakoff da bir duygunun fizyolojik tesirlerinin, o duyguyu temsil ettiğini ve bunun da o duygu için metonimiler

sistemini oluşturan prensipler olduğunu belirtmiştir (Lakoff 1987: 381-383). Metoniminin metaforun meydana gelmesindeki rolü açısından ayrıca önemi vardır. Sözler bazan metonimik kullanımları ile başka bir kavram üzerine şemalanabilirler. Bu şekilde metonimi, metaforun gerçekleşmesinde kullanılan bir araç olabilmektedir. Lakoff ve Johnson'ın idrak semantiği açısından metaforlar, metonimik özelliklere göre de şekillenebilmektedir. Özellikle parça bütün ilişkileri başta olmak suretiyle metonimik özellikler kullanılarak bir kavram başka bir kavram üzerine şemalanabilmekte ve bu şekilde metonimik özelliklerle metafor oluşturulabilmektedir.

Palmer, metonimide, parça-bütün ilişkileri için bir teknik terim olan "meronimi"den (meronymy) söz ederek, Morton E. Winston, Roger Chaffin ve Douglas Herrmann'ın çalışmalarında meronimik ilişkilerin "bileşen-gerekli parça" (component-integral object), "üye-topluluk" (member-collection), "kısım-kütle" (portion-mass), "madde-nesne" (stuff-object), "özellik-aktivite" (feature-activity) ve "yer-alan" (place-area) olmak üzere 6 tipini tespit ettiklerini belirtmektedir (Palmer 1996: 234).

Bilgegil, *mürsel mecazı* meydana getiren ilgilerin sayısının çeşitli dillerde değişiklik gösterdiğini ve bu ilgilerin Türkçede on civarında olduğunu belirterek 12 ilgi tespit etmiştir (Bilgegil 1989: 169-174):

1. Parça-bütün ilgisi (cüz'iyet-külliyet ilgisi): a. Bütünü söyleyip parçayı kast etmek (küllü söyleyip cüz'ü kast etmek), b. Parçayı söyleyip bütünü kast etmek (cüz'ü söyleyip küllü kast etmek), 2. Sebebiyet ilgisi: a. Sebebi söyleyip müsebbibi kast etmek, b. Müsebbibi söyleyip sebebi kast etmek, 3. Durum – yer ilgisi (hülûl ilgisi): a. Durumu söyleyip yeri kast etmek, b. Yeri söyleyip durumu kast etmek, 4. Genel-özel ilgisi (umum-husus ilgisi): a. Geneli söyleyip özeli kast etmek, b. Özeli söyleyip geneli kast etmek , 5. Çıkış yeri ilgisi (masdariyet ilgisi), 6. Meydana geliş yeri ilgisi (mazhariyet ilgisi), 7. Gereklilik ve gerekli kılınmışlık ilgisi (lâzımiyet-melzûmiyet) ilgisi: a. Lazımı söyleyip melzumu kast etmek, b. Melzumu söyleyip lazımı kast etmek, 8. Eski durum ilgisi (kevniyet ilgisi), 9. Alacağı durum ilgisi (evveliyet ilgisi), 10. Alet olma ilgisi (âliyet ilgisi), 11. Eksiltme ilgisi (hazf ilgisi, eliptik), 12. Dayandırma ilgisi (isnad ilgisi). Bilgegil'in çalışmasında belirtilen parça-bütün ilgisi aslında Palmer'ın belirttiği meronimik ilgileri de kapsayabilir. Metonimik ilgilerin çoğunun temelinde parça-bütün ilişkisi yatmaktadır.

Mağrupi'nin şiirlerinde metonimik ilgileri çeşitli şekillerde görmek mümkündür.

Dövlet gelse <u>bedasıla</u> bir <u>pasıl</u>,
Bilmez özün, eden <u>iş</u>in tanımaz,
Bir namart uğrasa bir <u>gün</u> ganıma,
<u>Reñgi gaçar</u>, <u>akıl huşun</u> tanımaz. (Mağrupı 1991: 22)

Yukarıdaki dörtlükte *bedasıl* sözü metonimidir. Çünkü kast edilen insandır ve/fakat insanla ilgili bir özellik doğrudan insanın yerine kullanılmıştır. Palmer'ın sözünü ettiği çalışmalarda geçen "bileşen-gerekli parça" ilgisi burada ortaya çıkmaktadır. Çünkü, insan ruh ve beden bileşimidir. Huy, karakter, insanın manevî yönünü oluşturur. Dolayısıyla insan bir bileşen *bedasıl* da insanı anlatan gerekli parçadır. *Pasıl* sözü metonimidir. Çünkü zaman yerine kullanılmıştır. *Gün* sözü de zaman yerine kullanılmıştır. Dolayısıyla metonimidir. Zamanın, "içinde çeşitli süre dilimlerini bulunduran bir birimler topluluğu olduğu" düşünüldüğünde Palmer'ın söz ettiği çalışmalardaki "üye – topluluk" ilgisi ortaya çıkar. *Pasıl* ve *gün* zaman dilimleri topluluğunun üyeleridir. Burada metonimik olarak veriilen zaman kavramını metaforik anlatma imkânları da Türkmen şiirinde geniş ölçüde görülür (Erdem 2003: 48-57).

Dörtlükte geçen *reñg* sözü insanın teni ile ilgili olarak kullanılmıştır. Burada Palmer'ın sözünü ettiği çalışmalarda geçen "özellik-aktivite" ilgisi ortaya çıkmaktadır. Rengin kaçması korkma belirtisidir. Korkunun vücuttaki belirtisi tenin, özellikle benzin solması yönündedir. Böylece korkma hareketinin insan bedenindeki tesiri ile beliren ten özelliği ortaya konmuştur. Bu açıdan ontolojik bir metonim ile karşılaşmış oluruz. Fakat bu metonimik özellik burada *gaç-* fiiliyle kullanıldığı için REÑK CANLIDIR metaforu da belirir. *İş, akıl huş* sözleri de doğrudan insanı tanımlayan sözlerdir. Dolayısıyla bunlar da "bileşen-gerekli parça" ilgisi içerisinde metonimik kullanılmışlardır.

Tanırmıñ gövheri – bir zerre daşdır,

Tanalmadık yerde bahası bäşdir,

Aklı bolan biler bu dünyä hiçdir,

Tanalmagan yerde gadrıñ satmagın. (Mağrupı 1991: 23)

Yukarıdaki dörtlükte *daş* sözü parça-bütün ilişkisi içinde metonimik kullanılmıştır. Bütün kullanılarak parça kast edilmiştir. Bu örnekte Palmer'ın söz ettiği çalışmalarda geçen meronimik ilişkilerden "madde-nesne" ilgisinin olduğu anlaşılmaktadır. *Gövher* nesnedir. Esas maddesi taştır. *Daş* sözü de *gövher* ile ilgili kullanılmıştır. *Bäş* değersizliğin bir göstergesi olarak kullanılan rakamdır. *Bahası bäşdir* sözüyle "Beş para" şeklindeki bir kullanımın eksiltili olarak ortaya konmuş şekli olduğu düşünülebilir. *Dünyä* sözü ile, "hayatın üzerinde geçirildiği gezegen" kullanılarak "bütün bir hayat" kast edilmekte ve böylece bütün yerine parça kullanılırken Bilgegil'in belirttiği hülul yani "durum-yer" ilgisi içinde yeri söyleyip durumu kast etme ilgisi ile metonimi gerçekleşmiş olmaktadır. Bu, diğer yandan Palmer'ın söz ettiği çalışmalarda tespit edilen "yer-alan" (place-area) ilgisini de ortaya çıkardığı düşünülebilir. Çünkü hayat dünyanın bir yerinde gerçekleşir. Fakat bütün bir alan olarak "dünya"dan söz edilir.

Çoh müñni aldadı dünyäniñ mähri,
Bir gün talh eder zähri,
Ol Rumı-Haybarıñ möhteşem şähri
Alnıñ zarbından iman getirdi (Mağrupı 1991: 34)

Bu dörtlükte, binlerce insan yerine bir çokluk göstergesi olarak sadece bin sayısı kullanılmış ve böylece *müñni* sözüyle metonimi yapılmıştır. Burada eksiltme ilgisi görülmektedir. *Zarb* sözü, baskı ile ilgili olarak kullanılmıştır. Şehrin kuşatılması askerle olduğu hâlde Ali'ye atfedildiğinden burada bir isnad ilgisi görülür. Ayrıca şehrin iman getirmesi ile kast edilen şehir halkının iman etmesidir. Bu durumda bütünü söyleyip parça kast edilmiştir.

Güni bile, ayı bile,
Yörüñ hakıñ rayı bile,
Bir mınasıp tayı bile,
Züryat gerekdir yigide (Mağrupı 1991: 8)

Bu dörtlükte, "gün" ve "ay" zamanla ilgili olarak sürekliliği belirtmek üzere uzun zamanın bir göstergesi olarak kullanılmışlardır. Zaman bir bütündür, "gün" ve "ay" bu zamanın parçalarıdır. Dolayısıyla parça-bütün ilişkisi ortaya çıkar. Bu "parça-bütün" ilişkisi içerisinde Palmer'ın belirttiği çalışmalardaki meronimik ilişkilerden, daha önce de değinildiği üzere "üye-topluluk" ilgisi de kurulabilmektedir. *Yürü-* yaşayıp gitmek anlamında kullanılmıştır. Böylece hem eksiltili bir anlatım görülür hem de eksiltme ilgisi ile metonimi yapılmıştır.

Kesiler söhbetler, yat olar sazlar,
Köl içinde gezen ördekler gazlar,
Mestana cuvanlar, serhoşlı gızlar,
Dövran gider, söhbet gider, il galmaz. (Mağrupı 1991: 20)

Bu dörtlükte geçen *söhbet* sözü ile dostlar anlatılmaktadır. "Dost" ile "sohbet" kavramları ilgilendirilmiştir. Dost sohbetin müsebbibidir. Dolayısıyla, sohbet dostluğun sebebidir. Bu şekilde bir sebebiyet ilgisi belirmektedir. Özellikle sebebi söyleyip müsebbibi kast etme şeklinde bir metonimi görülür. Aynı durum *saz* sözü için de geçerlidir. *Saz* da dostluğun sebebidir. *Saz* söylenerek dostluk kast edilmiştir. Bu şekilde yine sebebi söyleyip müsebbibi kast etme şeklinde bir metonimi görülür.

Çeker bolduñ bu dünyäniñ apatın,
Gaflatda geçirdiñ mıdam sağatıñ,
Çın dervüşler gice kılar tağatıñ,
İlden pinhan eder, sızdıra bilmez. (Mağrupı 1991: 29)

Yukarıdaki dörtlükte geçen *bu dünyäniñ apatın* sözü ile yaşanılan hayatta çekilen sıkıntılar, eziyetler, miktarının çokluğu vurgulanarak anlatılmaktadır. *Dünyä* sözü ile, daha önce de belirtildiği üzere, "hayatın üzerinde geçerildiği gezegen" kullanılarak "bütün bir hayat" kast edildiğinden bütün yerine parça kullanılmış olmakta diğer yandan durum-yer ilgisi içinde metonimi gerçekleşmiş olmakta ve ayrıca Palmer'ın söz ettiği meronimik ilişkilerden "yer-alan" (place-area) ilgisi ortaya çıkmaktadır. *Apat* sözü, hem eziyet karşılığında hem de eziyetin büyüklüğünü, çokluğunu anlatmak için kullanıldığından DÜNYA TELÂŞI AFETTİR →BÜYÜK SKINTI AFETTİR şeklinde metafor olarak değerlendirilir. *Sağat* sözü, daha önce geçen *gün, ay, pasıl* gibi sözlerde de olduğu üzere, zamanın bir göstergesi hükmünde, "üye-topluluk" ilişkisi gösteren bir meronimi içinde, "parça-bütün" ilişkisi sergilemektedir. Ayrıca "tağat"in gece kılınması gizlilik esasını ortaya koymaktadır. "Tağat" gündüz veya gece kılınabilir. Fakat özellikle "gece" kullanılmıştır. Bu durumda "gece" ve "gizlilik" kavramları ilişkilendirilmiş olmaktadır. Dolayısıyla "gece" bir gizlilik sebebidir. Bu şekilde de sebebiyet ilgisi görülür. Sebebi söyleyip müsebbib kast edilmiştir. Sonraki dizede de durumun açıklaması yapılmıştır.

Hak permanı bile kazası yetip,
Ol eziz cismini gara yer yutup,
Melekler yığlaşıp, pelek yas tutup,
Üç güne çen älem duman getirdi (Mağrupı 1991: 34)

Kazanın yetmesi, ömür süresinin dolması ile ilgilidir, özellikle, ömür süresinin dolma sebebidir. Hak fermanı da kazanın yetişme sebebidir. Dolayısıyla burada sebebiyet ilgisi görülür. Sebep söylenerek müsebbip kast edilmiştir. *Cism* sözü ile insan bedeni, ceset anlatılmaktadır. "Cisim", cansız olan her nesneyi anlatabilen bir kavramdır. Bu açıdan bakıldığında bu genel kavram özellikle insan cesedi için kullanıldığında ontolojik açıdan bir benzetme ilgisi ortaya çıktığından BEDEN CİSİMDİR şeklinde bir metafor görülür. Fakat diğer yandan beden insanın bir parçasıdır. Daha önce değinildiği üzere insanın ruh ve beden bileşimi olduğu düşünüldüğünde, Palmer'ın sözünü ettiği çalışmalarda geçen "bileşen-gerekli parça" ilgisi burada da ortaya çıkmakta ve böylece metonimik özelliklerin metaforik kullanımı gerçekleşmiş olmaktadır. *Gara yer* ifadesiyle anlatılmak istene topraktır. Toprak yerin bileşimindeki bir unsurdur. Fakat dörtlükte, daha genel bir kavram olan yer kelimesi tercih edilmiştir. Bu durumda bir metonimi olduğu görülür. Ancak *yut-* sözü metaforik kullanılmıştır. Dolayısıyla YER CANLIDIR metaforu ortaya çıkmıştır. Burada da metonimik özelliklerin kullanılması ile metafor ortaya çıkmış olmaktadır. *Üç gün* sözü de yine bir zaman diliminin bir göstergesi olarak "üye-topluluk" ilişkisi gösteren bir metonimik kullanımdır.

Mağrupı, sen bu yollardan çıkmagıl,
Düzülgen ribatdır, diniñ yıkmagıl,
Nämähreme nazar salıp bakmagıl,
Çeşmiñ gider, süñküñ çüyrär, til galmaz. (Mağrupı 1991: 20)

Yukarıdaki dörtlükte *yol* sözüyle kast edilen gerçek anlamda somut bir yol değil, soyut olarak takip edilmesi gereken düşüncelerdir. Bu sebeple *yol* sözü bir benzetme ilişkisi içinde metforik kullanılmıştır. Arapça kökenli *ribat* sözü ise 'kale, köşk' anlamlarında kullanılmıştır (Meredov, Ahallı 1988: 311). Burada İslâmiyet ile sağlam bir kale veya köşk benzetilmiş ve böylece metafor yapılmıştır. *Nazar sal-* ise 'bakmak' anlamını vermek üzere metonimik özelliklerin kullanıldığı dolaylamalı (perifrastik) bir deyimdir. Fakat diğer yandan ifadenin metaforik olduğu da düşünülebilir. Ancak bu ifadede metaforik kullanılan söz, aslında *sal-* sözüdür. *Nazar*, bakma hareketinin bir özelliğidir. Bu açıdan Palmer'ın değindiği meronimik ilişkiler içinde "özellik-aktivite" ilgisi düşünülebilir. Son dizede yaşlılığın insan bedenindeki etkileri olan görme duyusunun azalması, kemiklerin zayıflaması ve dilin işlevini yavaş yavaş kaybetmesi durumu aslında metonimik özelliklerdir. Mağrupi'nin gelip geçiciliği, faniliği anlatan bu şiirinde yaşlılık hâlinin anlatılış şekli Bilgegil'in belirttiği ilgilerden "lâzımiyet-melzumiyet" ilişkisini ortaya koymaktadır. Son dizede sözü edilen gözün gitmesi, kemiklerin çürümesi, dilin kalmaması durumu yaşlılığın gerekleridir. Bu gerekler söylenerek yaşlılık durumu dile getirilmiştir.

Mağrupı, çeksem ahı-zar,
Mıdamdır isteğim didar,
Hahı erkek, hahı (naçar),
Yüzünde bir haya gerek. (Mağrupı 1991: 4)

Yukarıdaki dörtlükte *didar* sözü yine insanı anlatmak için, onunla ilgili kullanılmış olan kavramdır. Didar, Mağrupi'nin bu dörtlüğünde güzel huyun bir göstergesi olarak alınmıştır. Didar sözü de insan kavramının bileşimini oluşturan gerekli parça hükmünde metonimik özelliktir. Diğer yandan Bilgegil'in tespit ettiği "lâzımiyet-melzumiyet" ilgisi de karşımıza çıkar. Çünkü didar sözü bu dörtlükte güzel huyun yüze yansıması olarak alınmakta ve didar için güzel huy gerekli olmaktadır. Kiril harfli metinde dörtlükte *naçar* kelimesi parantez içinde yazılmıştır. Bugün standart türden ziyade ağızlarda rastlanan *naçar* sözü "kadın" kavramını karşılamak üzere kullanılmış metaforik bir sözdür. *Yüzünde bir haya gerek* ifadesinde de *yüz* yine insan bileşiminin bir parçasıdır ve metonimik kullanılmış olmaktadır.

Nesihatım budur, diyem sizlere,
Ihlas bilen gulak tutuñ sözlere,
Ovval aldap, hoş söz berer bizlere,
Bir gün daşımıza geçer bu dünyä.(Mağrupı 1991: 31)

Yukarıdaki dörtlükte *gulak tut-* sözü "dinlemek" karşılığında metonimik kullanılan dolaylamalı (perifrastik) bir kavramdır. Fakat bu ifadede *gulak* sözü metonimik kullanılmış olmakla birlikte özellikle *tut-* sözü ile metafor yapılmıştır. *Gulak*, dinleme hareketinin bir özelliğidir. Bu açıdan Palmer'ın değindiği meronimik ilişkiler içinde "özellik-aktivite" ilgisi düşünülebilir. İyice dinlemek için "kulağı tutma" hareketi metonimidir. Fakat deyimleşerek kullanımında *tut-* sözünün gerçek şartlara uygunluk açısından metaforik kullanıldığı görülür. Dolayısıyla metonimik özelliklerle metafor yapılmış olmaktadır.

Kaynaklar

AKSAN Doğan (1978) *Anlambilimi ve Türk Anlambilimi*. Ankara.

AKSAN Doğan (1995) *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili (Dilbilim Açısından Bakış)*. Ankara.

AKSAN Doğan (1999) *Anlambilim: Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara.

AKSAN Doğan (1999) *Halk Şiirimizin Gücü*. Ankara.

AKSAN Doğan (2000) *Türkçenin Söz Varlığı*. Ankara.

ATAYEV K. (1988) *XVIII Asır Türkmen Edebiyatı*. Aşgabat.

BİLGEGİL Kaya (1989) *Edebiyat Bilgi ve Teorileri Belâgat*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

ERDEM Melek Oğuz grubu Türk lehçelerinde eş anlamlılık (synonymy). *Zeynep Korkmaz Armağanı* (TDK'da Yayımlanmak üzere).

ERDEM Melek (2003) *Türkmen Türkçesinde Metaforlar*. Ankara: KÖKSAV Tengrim Türklük Bilgisi Araştırmaları Dizisi: 6.

ERDEM Melek (2004) Türkmen Türkçesinde alt anlamlılık (hyponymy). *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Türklük Araştırmaları Sempozyu 2002 Bildiriler, 8-10 Mayıs 2002*, Yayına Hazırlayanlar: F. Sema BARUTCU ÖZÖNDER, Melek ERDEM, Gülsüm KİLLİ, G. Selcan SAĞLIK, ss. 63-73, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları No: 395.

ERDEM Melek (2000a) Kültürel dil bilimi ve Türkmen Türkçesinde deyim aktarmaları (metaphor) üzerine. *Dördüncü Uluslar Arası Türk Dili Kurultayında Sunulan Tebliğ,* 27 Eylül 2000, İzmir.

ERDEM Melek (2000b) Türkmen Türkçesinde akrabalık terimleri üzerine, *KÖK Araştırmalar,* II (1) (Bahar), Ankara, 187-204.

ERDEM Melek (1998) *Dede Korkut Türkmenistan Varyantları*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.

GOATLY Andrew (1997) *The Language of Metaphors*. London and New York: Routledge.

KÖVECSES Z., RADDEN Günter (1998) Metonymy: Developing A Cognitive Linguistic View. *Cognitive Linguistics*, 9 (1), Berlin. New York, 37-77.

LAKOFF George (1987) *Women, Fire, and Dangerous Things What Categories Reveal about the Mind.* Chicago and London: The University of Chicago Press.

LAKOFF George, JOHNSON Mark (1980) *Metaphors We Live By*. Chicago and London.

MEREDOV A., AHALLI S. (1988) *Türkmen Klassıkı Edebiyatınıñ Sözlüği*. Aşgabat.

NEPESOV G. (1983) *Metafora Çeper Diliñ Möhüm Serişdesidir*. Aşgabat.

PALMER Gary B. (1996) *Toward A Theory of Cultural Linguistics*. Austin: University of Texas Press.

TAYLOR John R. (1995) *Linguistic Categorization Prototypes in Linguistic Theory*. Sec. Ed. Oxford.

New York: Oxford University Press.

THORNBURG Linda, PANTHER Klaus (1997) Speech Act Metonymies. *Discource and Perspective in Cognitive Linguistics* içinde (Wolf-Andreas LIEBERT, Gisela REDEKER, Linda WAUGH Amsterdam eds.), ss. 205-219, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

TÜRKMEN Fikret, GELDİYEV Gurbandurdı (1995) *Türkmen Şiir Antolojisi*. Ankara.

Melek Erdem

Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü. Yoğunlaştığı araştırma alanı Güney-batı Oğuz Türklerinin dilleri ve edebiyatlarıdır.

Adres: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü . 06100 Sıhhiye, Ankara . TÜRKİYE.

E-posta: Melek.Erdem@humanity.ankara.edu.tr

Yazı bilgisi :

Alındığı tarih: 17 Nisan 2004

Düzeltme için gönderildiği tarih: 20 Mayıs 2004

Düzeltmeden sonra kabul edildiği tarih: 2 Haziran 2004

E-yayın tarihi: 7 Kasım 2004

Çıktı sayfa sayısı: 9

Kaynak sayısı: 23